

Grondwettelijk Hof

**Arrest nr. 8/2023
van 19 januari 2023
Rolnummers : 7736 en 7740**

In zake : de prejudiciële vragen over artikel 32*decies*, § 1/1, van de wet van 4 augustus 1996 « betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk », gesteld door het Hof van Beroep te Luik.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit rechter T. Giet, waarnemend voorzitter, voorzitter L. Lavrysen, en de rechters J. Moerman, M. Pâques, D. Pieters, E. Bribosia en K. Jadin, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van rechter T. Giet,

wijst na beraad het volgende arrest :

I. Onderwerp van de prejudiciële vragen en rechtspleging

a. Bij arrest van 22 april 2021, waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 24 januari 2022, heeft het Hof van Beroep te Luik de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 32*decies*, § 1/1, van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers (bij de uitvoering van hun werk) de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, indien het zo wordt geïnterpreteerd dat het het slachtoffer van een gewelddaad op het werk toelaat alleen voor de arbeidsgerechten een keuze te maken tussen het integrale herstel van zijn schade of het forfaitaire herstel van diezelfde schade, terwijl datzelfde slachtoffer van identieke feiten niet meer over die keuze zou beschikken indien, voor een strafgerecht, vervolging wordt ingesteld tegen de dader van die tenlastelegging ? ».

b. Bij arrest van 25 november 2021, waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 25 januari 2022, heeft het Hof van Beroep te Luik de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 32*decies*, § 1/1, van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers (bij de uitvoering van hun werk) de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, indien het zo wordt geïnterpreteerd dat het het slachtoffer van een gewelddaad op het

werk toelaat alleen voor de arbeidsgerechten een keuze te maken tussen het integrale herstel van zijn schade of het forfaitaire herstel van diezelfde schade, terwijl datzelfde slachtoffer van identieke feiten, dat zich burgerlijke partij stelt naar aanleiding van een voor een strafrecht ingestelde vervolging, niet meer over die keuze zou beschikken tegen de dader die aan die tenlastelegging schuldig is bevonden ? ».

Die zaken, ingeschreven onder de nummers 7736 en 7740 van de rol van het Hof, werden samengevoegd.

Memories zijn ingediend door :

- A.K., V.D. en C.T., bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. O. Moureau en Mr. M. Duchesne, advocaten bij de balie Luik-Hoei (in de zaak nr. 7736);

- de Ministerraad, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. H. Deckers en Mr. C. Minne, advocaten bij de balie Luik-Hoei (in beide zaken).

De Ministerraad heeft ook een memorie van antwoord ingediend.

Bij beschikking van 26 oktober 2022 heeft het Hof, na de rechters-verslaggevers E. Bribosia en D. Pieters te hebben gehoord, beslist dat de zaken in staat van wijzen zijn, dat geen terechtzitting zal worden gehouden, tenzij een partij binnen zeven dagen na ontvangst van de kennisgeving van die beschikking een verzoek heeft ingediend om te worden gehoord, en dat, behoudens zulk een verzoek, de debatten zullen worden gesloten op 9 november 2022 en de zaken in beraad zullen worden genomen.

Ingevolge het verzoek van de Ministerraad om te worden gehoord, heeft het Hof bij beschikking van 9 november 2022 de dag van de terechtzitting bepaald op 7 december 2022.

Op de openbare terechtzitting van 7 december 2022 :

- zijn verschenen :

. Mr. V. Danau, advocaat bij de balie Luik-Hoei, *loco* Mr. H. Deckers, en Mr. L. Mesdom, advocaat bij de balie Luik-Hoei, *loco* Mr. C. Minne, voor de Ministerraad;

- hebben de rechters-verslaggevers E. Bribosia en D. Pieters verslag uitgebracht;

- zijn de voornoemde advocaten gehoord;

- zijn de zaken in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. De feiten en de rechtspleging in de bodemgeschillen

Zaak nr. 7736

P.G. wordt ervan beschuldigd de controle van de sociale inspectie in zijn horecazaak te hebben belemmerd, tijdens die controle een gewelddaad op het werk te hebben gepleegd ten aanzien van de sociale inspectrices A.K., V.D. en C.T., niet de nodige maatregelen te hebben genomen opdat het afschrift van de arbeidsovereenkomst van een deeltijdse werknemster zich bevindt op een gemakkelijk toegankelijke plaats en, daarmee samenhangend, A.K., V.D. en C.T. verbaal te hebben bedreigd met « een aanslag op personen of eigendommen waarop een criminele straf of een gevangenisstraf van minstens drie maanden staat » en, ten slotte, de sociale inspectrices V.D., A.K. en C.T., namelijk « personen met een openbaar karakter », te hebben beledigd.

A.K., V.D. en C.T. hebben zich burgerlijke partij gesteld teneinde het herstel te vorderen van de schade die zij hebben geleden, met name de schade ten gevolge van de gewelddaad op het werk waarvan zij het slachtoffer zijn geweest. Zij vorderen op grond van artikel 32*decies*, § 1/1, van de wet van 4 augustus 1996 « betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk » (hierna : de wet van 4 augustus 1996) een vergoeding gelijk aan zes maanden brutoloon of, in ondergeschikte orde, gelijk aan drie maanden brutoloon.

Bij een vonnis van 14 januari 2019 wordt P.G. door de Rechtbank van eerste aanleg te Luik, afdeling Luik, veroordeeld voor de tenlasteleggingen te zijnen aanzien. Op burgerlijk gebied weigert de Rechtbank artikel 32*decies*, § 1/1, van de wet van 4 augustus 1996 toe te passen. Zij weigert aldus een forfaitaire vergoeding toe te kennen aan A.K., V.D. en C.T. als herstel van de schade die zij hebben geleden ten gevolge van de gewelddaad op het werk. De Rechtbank kent hun evenwel een vergoeding toe die zij *ex aequo et bono* begroot.

In hoger beroep bevestigt het Hof van Beroep te Luik de schuld van P.G. en veroordeelt het hem tot strafrechtelijke straffen. Op burgerlijk vlak stelt het Hof van Beroep vast dat een strafgerecht niet bevoegd is om een forfaitaire vergoeding toe te kennen aan het slachtoffer van een gewelddaad op het werk op grond van artikel 32*decies*, § 1/1, van de wet van 4 augustus 1996, maar beslist het de hiervoor weergegeven prejudiciële vraag te stellen alvorens ten gronde uitspraak te doen.

Zaak nr. 7740

Y.Z. en C.B. worden ervan beschuldigd Y.Z. op bedrieglijke wijze te hebben onderworpen aan de wetgeving inzake de sociale zekerheid der werknemers en gegevens betreffende een werknemster niet te hebben meegedeeld aan de instelling die belast is met de inning van de socialezekerheidsbijdragen. Y.Z. en A.Z. worden daarnaast ervan beschuldigd een gewelddaad op het werk te hebben gepleegd ten aanzien van een sociaal inspecteur en een politieagent, en een controle van de sociale inspectie te hebben belemmerd.

De Belgische Staat, sociaal inspecteur A.L. en hoofdinspectrice van politie J.M. hebben zich burgerlijke partij gesteld teneinde het herstel te vorderen van de schade ten gevolge van de gewelddaad op het werk. A.L. steunt zijn vordering op artikel 32*decies*, § 1/1, van de wet van 4 augustus 1996, teneinde een vergoeding te verkrijgen gelijk aan zes maanden brutoloon. In ondergeschikte orde verzoekt hij dat aan het Hof een prejudiciële vraag wordt gesteld.

Bij een vonnis van 13 januari 2020 worden Y.Z., C.B. en A.Z. door de Rechtbank van eerste aanleg te Luik, afdeling Luik, veroordeeld voor de tenlasteleggingen te hunnen aanzien. Op burgerlijk gebied weigert de Rechtbank artikel 32*decies*, § 1/1, van de wet van 4 augustus 1996 toe te passen en weigert zij bijgevolg een forfaitaire vergoeding toe te kennen aan A.L. voor het herstel van zijn schade. De Rechtbank kent hem evenwel een vergoeding van 1 euro provisioneel toe, waarbij zij haar uitspraak voor het overige aanhoudt. Aan J.M. kent de Rechtbank een vergoeding toe die zij *ex aequo et bono* begroot.

In hoger beroep bevestigt het Hof van Beroep te Luik het bestreden vonnis, maar beslist het, op burgerlijk gebied, aan het Hof de hiervoor weergegeven prejudiciële vraag te stellen alvorens uitspraak ten gronde te doen.

III. *In rechte*

- A -

A.1.1. In de zaak nr. 7736 herinneren A.K., V.D. en C.T. eraan dat het Hof moet nagaan of er een discriminatie bestaat die voortvloeit uit de verschillende behandeling van identieke situaties, wanneer de in het geding zijnde bepaling zo wordt geïnterpreteerd dat het slachtoffer van een gewelddaad op het werk enkel voor de arbeidsgerechten kan kiezen tussen het integrale herstel van zijn nadeel en een forfaitair herstel ervan.

A.1.2. A.K., V.D. en C.T. lichten toe dat artikel 32*decies* van de wet van 4 augustus 1996 werd gewijzigd bij een wet van 28 maart 2014, teneinde, voor het slachtoffer van gewelddaden op het werk, de mogelijkheid te bieden voor de rechter een forfaitaire vergoeding voor het herstel van de geleden schade te vorderen. De invoering van die mogelijkheid om te kiezen voor een forfaitaire vergoeding beantwoordt aan een tweevoudige doelstelling. Enerzijds heeft de wetgever de bewijslast met betrekking tot de schade van het slachtoffer van een gewelddaad op het werk willen verlichten. Anderzijds heeft hij de bedragen willen preciseren waartoe de pleger van de gewelddaad op het werk zou worden veroordeeld, in de hoop dat zulks voor hem een ontradend effect zou hebben. Uit de parlementaire voorbereiding blijkt overigens dat het de bedoeling was van de wetgever om het principe vast te leggen dat de arbeidsrechtbank bevoegd is wanneer een vordering tot schadevergoeding voor het herstel van onrechtmatige gedragingen wordt ingesteld.

A.1.3. A.K., V.D. en C.T. voeren aan dat de slachtoffers van gewelddaden op het werk die een vordering tot schadevergoeding instellen voor de arbeidsgerechten, enerzijds, en de slachtoffers van gewelddaden op het werk die zich burgerlijke partij stellen in het kader van een strafprocedure, zich in vergelijkbare situaties bevinden. Het betreft immers dezelfde slachtoffers van dezelfde gewelddaden op het werk die de vergoeding van hun schade nastreven.

A.1.4. Volgens A.K., V.D. en C.T. doet de interpretatie van de verwijzende rechter een verschil in behandeling ontstaan tussen de slachtoffers van gewelddaden op het werk. Terwijl de eerstgenoemden kunnen kiezen voor een forfaitaire vergoeding van hun schade, waardoor zij ervan vrijgesteld zijn het bewijs van die schade te leveren, beschikken de laatstgenoemden niet over die keuze en moeten zij bijgevolg hun werkelijke schade bewijzen. Het criterium van onderscheid is de aard van het rechtscollege dat van de vordering tot schadevergoeding kennis neemt.

A.1.5. A.K., V.D. en C.T. zijn van mening dat dat verschil in behandeling niet objectief verantwoord is.

De doelstellingen die de wetgever met de wijziging van de in het geding zijnde bepaling in 2014 heeft nagestreefd zijn relevant in de twee vergeleken situaties. Bovendien is de intentie van de wetgever om een ontradend effect te creëren voor de pleger van de gewelddaad des te relevanter in het kader van een strafprocedure. Het lijkt overigens niet de wil van de wetgever te zijn geweest om aan de arbeidsgerechten de exclusieve bevoegdheid toe te kennen om kennis te nemen van vorderingen tot schadevergoeding van de slachtoffers van gewelddaden op het werk. Uit de parlementaire voorbereiding blijkt immers niet dat de wetgever afwijkingen van die principiële bevoegdheid van de arbeidsgerechten zou hebben uitgesloten.

De interpretatie volgens welke de arbeidsgerechten exclusief bevoegd zijn om kennis te nemen van de vorderingen tot schadevergoeding van de slachtoffers van gewelddaden op het werk brengt een onevenredige beperking van de rechten van het slachtoffer met zich mee. Volgens die interpretatie zou het slachtoffer van een gewelddaad op het werk dat zich burgerlijke partij heeft gesteld voor een strafrecht, immers verplicht zijn om zijn werkelijke schade te bewijzen, hetgeen moeilijk is. In de praktijk leidt zulks vaak tot een vergoeding *ex aequo et bono* van het slachtoffer, wat dat laatste geen voldoening schenkt. Bovendien, zoals de verwijzende rechter heeft opgemerkt, sluit het slachtoffer zichzelf uit van het strafproces aangezien het ertoe verplicht is in rechte te treden voor het arbeidsgerecht om een forfaitaire vergoeding van zijn schade te vorderen, voor feiten die identiek zijn aan die welke aan de strafrechter zijn voorgelegd. De beslissing over de strafvordering kan echter een invloed hebben op de beslissing van het arbeidsgerecht. Het criterium van onderscheid is bijgevolg niet relevant en de in het geding zijnde maatregel heeft onevenredige gevolgen.

A.1.6. A.K., V.D. en C.T. besluiten dat de prejudiciële vraag in de zaak nr. 7736 bevestigend dient te worden beantwoord.

A.2.1. In de zaken nrs. 7736 en 7740 herinnert de Ministerraad aan de ontstaansgeschiedenis van de in het geding zijnde bepaling. Artikel 32*decies* van de wet van 4 augustus 1996 werd ingevoerd bij een wet van 11 juni 2002. Vervolgens werd het een eerste keer gewijzigd bij een wet van 6 februari 2007. De wetgever wenste de principiële bevoegdheid van de arbeidsrechtbank te behouden. De wetgever heeft het slachtoffer van gewelddaden op het werk evenwel niet de mogelijkheid willen ontnemen om een schadevergoeding te vorderen voor de strafgerechten. De in het geding zijnde bepaling werd vervolgens een tweede keer gewijzigd, bij een wet van 28 maart 2014. Het is toen dat de wetgever een keuze heeft ingevoerd met betrekking tot de vergoeding van het slachtoffer van een gewelddaad op het werk, waarbij dat slachtoffer de schade kan bewijzen die het werkelijk heeft geleden, dan wel een forfaitaire vergoeding kan vorderen die overeenstemt met drie maanden brutoloon, of zelfs zes maanden brutoloon in sommige gevallen.

A.2.2. De Ministerraad merkt op dat de wijziging van de in het geding zijnde bepaling bij de wet van 28 maart 2014 niet tot doel had de toegewezen bevoegdheden van de rechtscollages om kennis te nemen van een vordering tot schadevergoeding te wijzigen. De wetgever had niet de bedoeling om de kwestie van de schadevergoeding die een slachtoffer van een gewelddaad op het werk kan vorderen, uitsluitend toe te vertrouwen aan de arbeidsrechtbank. De correctionele rechtbank is eveneens bevoegd om kennis te nemen van een dergelijke vordering, wanneer de eiser zich burgerlijke partij heeft gesteld in het kader van een strafvervolgung. Uit de verwijzingsbeslissingen blijkt overigens dat de in het geding zijnde bepaling zo kan worden geïnterpreteerd dat zij het strafrecht toelaat zich bevoegd te verklaren, teneinde aan het slachtoffer een forfaitaire vergoeding toe te kennen. Bijgevolg bestaat geen enkel onverantwoord verschil in behandeling. Ongeacht of het slachtoffer van een gewelddaad op het werk zijn vordering heeft ingesteld bij de arbeidsrechtbank of bij de strafrechter, kan dat slachtoffer van de dader van de feiten ofwel een forfaitaire vergoeding, ofwel de vergoeding van de daadwerkelijk geleden schade eisen. Die interpretatie is des te meer verantwoord daar de wetgever, door het bedrag te preciseren waartoe de dader van de feiten zou kunnen worden veroordeeld, die dader heeft willen ontmoedigen een gewelddaad op het werk te plegen. Uit de parlementaire voorbereiding blijkt dat de wil van de wetgever erin bestond aan de slachtoffers van een gewelddaad op het werk de mogelijkheid te bieden om op forfaitaire wijze te worden vergoed, zonder onderscheid naar gelang van het rechtscollage waartoe zij zich hebben gewend.

A.2.3. De Ministerraad besluit dat moet worden aangenomen dat het slachtoffer van een gewelddaad op het werk de forfaitaire vergoeding van zijn schade kan vorderen, ook al wordt de vordering ingesteld voor het strafrecht, en hij stelt bijgevolg een grondwetsconforme interpretatie van de in het geding zijnde bepaling voor.

A.3.1. In zijn memorie van antwoord in de zaken nrs. 7736 en 7740 merkt de Ministerraad op dat A.K., V.D. en C.T. terecht opmerken dat de wetgever niet de intentie had aan de arbeidsgerechten de exclusieve bevoegdheid toe te kennen om kennis te nemen van vorderingen tot schadevergoeding van de slachtoffers van gewelddaden op het werk. A.K., V.D. en C.T. voeren eveneens terecht aan dat de wetgever de strafgerechten niet de bevoegdheid heeft willen ontnemen om kennis te nemen van de vorderingen tot schadevergoeding die uitgaan van die slachtoffers.

A.3.2. Na te hebben herinnerd aan de argumentatie in zijn memorie, is de Ministerraad van mening dat A.K., V.D. en C.T. niet kunnen worden gevolgd in hun standpunt dat tussen de slachtoffers van gewelddaden op het werk een verschil in behandeling zou bestaan, naargelang zij hun vordering tot schadevergoeding instellen voor de arbeidsgerechten dan wel voor de strafgerechten.

- B -

Ten aanzien van de in het geding zijnde bepaling en de context ervan

B.1.1. Artikel 32*decies*, § 1/1, van de wet van 4 augustus 1996 « betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk » (hierna : de wet van 4 augustus 1996) bepaalt :

« Al wie een belang kan aantonen kan voor de arbeidsrechtbank een vordering tot schadevergoeding instellen.

Tot herstel van de materiële en morele schade wegens geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk is de dader van de feiten een schadevergoeding verschuldigd die, naar keuze van het slachtoffer, gelijk is aan :

1° hetzij de werkelijk door het slachtoffer geleden schade. In dit geval moet het slachtoffer de omvang van de geleden schade bewijzen;

2° hetzij een forfaitair bedrag dat overeenstemt met het brutoloon voor drie maanden.

In de volgende gevallen wordt het bedrag verhoogd tot het brutoloon voor zes maanden :

a) wanneer de gedragingen verband houden met een discriminatiegrond bedoeld in de wetten ter bestrijding van discriminatie;

b) wanneer de dader zich in een gezagsrelatie bevindt ten aanzien van het slachtoffer;

c) omwille van de ernst van de feiten.

Het forfaitair bedrag bedoeld in het tweede lid, 2°, kan niet worden toegekend aan andere dan de in artikel 2, § 1, bedoelde personen die in contact komen met de werknemers bij de uitvoering van hun werk, wanneer zij handelen buiten het kader van hun beroepsactiviteit.

Het bruto maandloon van de zelfstandige wordt berekend door het bruto belastbaar beroepsinkomen dat is vermeld op het meest recente aanslagbiljet van de personenbelasting te delen door twaalf.

Het bruto maandloon dat als basis dient voor de berekening van het forfaitair bedrag bedoeld in het tweede lid, 2°, mag het bedrag van het loon vermeld in artikel 39 van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971, dat gedeeld wordt door twaalf, niet overschrijden ».

Die bepaling maakt deel uit van onderafdeling 3 (« De bescherming van de werknemers, de werkgevers en de andere personen die zich op de arbeidsplaats bevinden tegen geweld, pesterijen en ongewenst seksueel gedrag op het werk ») van afdeling 2 (« Bijzondere bepalingen betreffende geweld, pesterijen en ongewenst seksueel gedrag op het werk ») van hoofdstuk *Vbis* (« Bijzondere bepalingen betreffende de preventie van psychosociale risico's op het werk, waaronder stress, geweld, pesterijen en ongewenst seksueel gedrag op het werk ») van de wet van 4 augustus 1996.

B.1.2. Geweld op het werk wordt gedefinieerd als elke feitelijkheid waarbij een werknemer of een andere persoon waarop afdeling 2 (« Bijzondere bepalingen betreffende geweld, pesterijen en ongewenst seksueel gedrag op het werk ») van toepassing is, psychisch of fysiek

wordt bedreigd of aangevallen bij de uitvoering van het werk (artikel 32ter, eerste lid, 1°, van de wet van 4 augustus 1996).

B.1.3. Paragraaf 1/1 van artikel 32^{decies} van de wet van 4 augustus 1996 werd in die bepaling ingevoegd bij de wet van 28 maart 2014 « tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek en de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk wat de gerechtelijke procedures betreft » (hierna : de wet van 28 maart 2014).

Tevens wijzigde de wet van 28 maart 2014 artikel 578, 11°, van het Gerechtelijk Wetboek, dat bepaalt :

« De arbeidsrechtbank neemt kennis :

[...]

11° van de geschillen betreffende psychosociale risico's op het werk, waaronder geweld, pesterijen en ongewenst seksueel gedrag op het werk, die hun oorzaak vinden in hoofdstuk *Vbis* van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk ».

De voormelde wet wijzigde evenwel niet artikel 578, 7°, van het Gerechtelijk Wetboek. Krachtens die, niet in het geding zijnde, bepaling neemt de arbeidsrechtbank kennis « van geschillen van burgerlijke aard die het gevolg zijn van een overtreding van de wetten en besluiten betreffende de arbeidsreglementering en de aangelegenheden onder de bevoegdheid van de arbeidsrechtbank, onverminderd de toepassing van de wetbepalingen die deze bevoegdheid verlenen aan de strafrechten wanneer een strafvordering voor hen aanhangig is ».

B.1.4. Bij de wijziging van artikel 32^{decies} heeft de wetgever in het eerste lid van paragraaf 1/1 het principe opgenomen dat de arbeidsrechtbank bevoegd is om kennis te nemen van de vorderingen tot herstel van de materiële en morele schade als gevolg van een daad van geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk. Het tweede lid van paragraaf 1/1 heeft betrekking op het herstel van de schade die het slachtoffer als gevolg van de onrechtmatige gedragingen heeft geleden. In dat tweede lid heeft de wetgever voor het slachtoffer van een daad van geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk meer bepaald de mogelijkheid ingevoerd om te kiezen tussen, enerzijds, een herstel van de werkelijke schade,

hetgeen impliceert dat het slachtoffer het bewijs moet leveren van de werkelijk door hem geleden schade en, anderzijds, een forfaitaire vergoeding van zijn schade (*Parl. St.*, Kamer, 2013-2014, DOC 53-3101/001 en DOC 53-3102/001, pp. 7 en 71).

B.2.1. In verband met de keuze tussen een forfaitair herstel en een integraal herstel van de schade geleden door het slachtoffer van een daad van geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk, wordt in de parlementaire voorbereiding vermeld :

« [...] De wet voorzag daarentegen niet in een forfaitaire vergoeding tot herstel van de schade die voortvloeit uit pesterijen, geweld of ongewenst seksueel gedrag op het werk. Het slachtoffer moest dus op basis van het gemeen recht het bewijs leveren van de omvang van de door hem werkelijk geleden schade en van het causaal verband tussen de gedragingen en de schade. Het is echter in het algemeen erg moeilijk een effectieve vergoeding voor de geleden schade te bekomen (vooral bij morele schade) omwille van de bewijsproblemen die inherent zijn aan deze vorderingen. Het systeem van de forfaitaire vergoeding lost dit bewijsprobleem op en leidt tot een sterke afname van discussies over het bedrag van de vergoeding.

Het invoeren van deze forfaitaire vergoeding heeft ook als voordeel dat het bedrag waartoe de dader van de feiten wordt veroordeeld duidelijker is, wat hopelijk een afschrikkend effect zal hebben ten aanzien van deze dader. Tot op heden beslisten de rechters *ex aequo et bono* over het bedrag van de vergoeding. Sommigen onder hen maakten overigens verkeerdelijk gebruik van het forfait bepaald bij artikel 32*tredecies* (namelijk de vergoeding wegens schending van de ontslagbescherming) om de schade voortvloeiend uit geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag te vergoeden » (*ibid.*, p 72).

B.2.2. In de commissie heeft de minister gepreciseerd :

« Wat het beoogde objectief betreft van het forfait, [...] :

- het moet voldoende ontradend zijn;
- het moet de bewijslast van de schade vergemakkelijken wanneer de feiten bewezen zijn. Indien er geen forfait zou voorzien zijn, dan moet het slachtoffer zijn schade in detail bewijzen en het oorzakelijke verband aantonen tussen de feiten en de schade » (*Parl. St.*, Senaat, 2013-2014, nr. 5-2468/2, p. 5).

B.2.3. Uit de parlementaire voorbereiding blijkt ook dat door een forfaitaire schadeloosstelling van het slachtoffer van een daad van geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk mogelijk te maken, de wetgever de wetgeving over het welzijn op het werk heeft willen harmoniseren met de wetgeving met betrekking tot de strijd tegen discriminatie, die voorziet in gevallen van forfaitaire schadeloosstelling van het slachtoffer (*Parl. St.*, Kamer, 2013-2014, DOC 53-3101/001 en DOC 53-3102/001, p. 12).

Ten aanzien van de prejudiciële vragen

B.3. De prejudiciële vragen hebben betrekking op de bestaanbaarheid van de in het geding zijnde bepaling met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, in de interpretatie volgens welke het slachtoffer van een daad van geweld op het werk een keuze kan maken tussen een integraal herstel en een forfaitair herstel van zijn schade en zulks uitsluitend voor de arbeidsgerechten, en niet voor de strafgerechten, waarvoor strafvervolgning kan worden ingesteld voor dezelfde feiten en waarvoor het slachtoffer zich burgerlijke partij kan stellen.

B.4. Uit de verwijzingsbeslissingen blijkt dat het verwijzende rechtscollege uit artikel 3 van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering en artikel 578, 7°, van het Gerechtelijk Wetboek afleidt dat de strafgerechten bevoegd zijn om kennis te nemen van de feiten van geweld op het werk gepleegd met overtreding van de wet van 4 augustus 1996, en om uitspraak te doen over de daarop betrekking hebbende burgerlijke vordering.

Daarenboven interpreteert het verwijzende rechtscollege de in het geding zijnde bepaling in die zin dat zij alleen van toepassing is op de arbeidsgerechten, zodat, in die interpretatie, de strafgerechten op grond van de in het geding zijnde bepaling geen forfaitaire schadevergoeding kunnen toekennen aan het slachtoffer van een daad van geweld op het werk.

B.5. Het Hof onderzoekt of de in het geding zijnde bepaling in die interpretatie bestaanbaar is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

B.6. In de interpretatie van het verwijzende rechtscollege doet de in het geding zijnde bepaling een verschil in behandeling ontstaan tussen, enerzijds, de persoon die voor een arbeidsgerecht het herstel vordert van zijn schade als gevolg van een daad van geweld op het werk en, anderzijds, de persoon die voor een strafgerecht in het kader van een burgerlijke partijstelling het herstel vordert van dezelfde schade.

Terwijl de eerste persoon om een forfaitair herstel van zijn schade kan verzoeken op grond van de in het geding zijnde bepaling, hetgeen hem ervan vrijstelt de omvang van zijn schade te

bewijzen, moet de tweede persoon de omvang van zijn reële schade aantonen om een herstel te verkrijgen. Zoals uit de in B.2.1 aangehaalde parlementaire voorbereiding blijkt, is het voor een slachtoffer van een daad van geweld op het werk echter zeer moeilijk de omvang van zijn schade te bewijzen, vooral wanneer het gaat om een morele schade.

B.7. Het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie sluit niet uit dat een verschil in behandeling tussen categorieën van personen wordt ingesteld, voor zover dat verschil op een objectief criterium berust en het redelijk verantwoord is.

Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betwiste maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen; het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie is geschonden wanneer vaststaat dat er geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

B.8.1. Uit de in B.2.1 tot B.2.3 vermelde parlementaire voorbereiding blijkt dat door het slachtoffer van een daad van geweld op het werk de mogelijkheid te bieden om te kiezen voor een forfaitair herstel van zijn schade veeleer dan voor een integraal herstel, dat vereist dat het slachtoffer vooraf de omvang aantoont van de schade die het werkelijk heeft geleden, de wetgever de bewijslast voor het slachtoffer heeft willen verlichten, het aantal betwistingen over het bedrag van de vergoeding heeft willen doen afnemen en een ontradend effect heeft willen creëren ten aanzien van de dader van de feiten. Tot slot heeft hij ook de wetgeving over het welzijn op het werk willen harmoniseren met de wetgeving met betrekking tot de strijd tegen discriminatie.

B.8.2. In zijn memorie wijst de Ministerraad erop dat de wijziging van de in het geding zijnde bepaling bij de wet van 28 maart 2014 niet tot doel heeft gehad om een wijziging aan te brengen in de respectieve bevoegdheden van de arbeidsgerechten en de strafgerechten om kennis te nemen van een vordering tot schadevergoeding van een slachtoffer van een daad van geweld op het werk.

B.8.3. Aangezien de wetgever derhalve niet heeft willen raken aan de mogelijkheid voor het slachtoffer van een daad van geweld op het werk om voor de strafgerechten het herstel van zijn schade te vorderen, is het gelet op de bij de in het geding zijnde bepaling nagestreefde doelstellingen, niet pertinent dat slachtoffer enkel voor de arbeidsgerechten en niet ook voor de strafgerechten de mogelijkheid te bieden om te kiezen voor een forfaitair herstel. De in B.8.1

vermelde beweegredenen gaan immers zowel op ten aanzien van de indiening van een vordering tot schadevergoeding voor een strafgerecht als voor een arbeidsgerecht.

B.9. In die interpretatie is de in het geding zijnde bepaling niet bestaanbaar met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

B.10.1. Zoals de Ministerraad stelt het Hof vast dat een andere interpretatie van de in het geding zijnde bepaling mogelijk is. Die bepaling kan immers in die zin worden geïnterpreteerd dat zij het slachtoffer van een daad van geweld op het werk de mogelijkheid biedt om ook voor het strafgerecht een forfaitaire schadevergoeding te vorderen op grond van de in het geding zijnde bepaling.

B.10.2. In die interpretatie is de in het geding zijnde bepaling bestaanbaar met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

B.11. De toetsing aan artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, in samenhang gelezen met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, leidt niet tot een andere conclusie.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

- Artikel 32*decies*, § 1/1, van de wet van 4 augustus 1996 « betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk » schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, in de interpretatie volgens welke het de strafgerechten niet toelaat de forfaitaire schadevergoeding waarin het voorziet toe te kennen aan de slachtoffers van een daad van geweld op het werk.

- Dezelfde bepaling schendt niet de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, in de interpretatie volgens welke zij de strafgerechten toelaat de forfaitaire schadevergoeding waarin zij voorziet toe te kennen aan de slachtoffers van een daad van geweld op het werk.

Aldus gewezen in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op 19 januari 2023.

De griffier,

De wnd. voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

T. Giet